

REGIONALNY DYREKTOR
 OCHRONY ŚRODOWISKA
 W GDAŃSKU

Gdańsk, dnia 15.09.2010 r.

RDOŚ-22-PN.I-6671-735/10/bf
 za potwierdzeniem odbioru

20+20
 [Signature]

OPINIA

Na podstawie art. 54 ust. 1 i art. 57 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) w sprawie wniosku Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Gdańsku znak ZU-731-1-03/10 z dnia 29.06.2010 r., po zapoznaniu się z:

- Prognozą oddziaływania na środowisko projektu planu urządzania lasu dla lasów Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Lipusz na okres 01.01.2009 r. – 31.12.2018 r. oraz jej uzupełnieniem z dnia 30.08.2010 r.

Pozytywnie opiniuję ww. projekt planu.

W opinii tut. organu nie stwierdzono, aby jakiegokolwiek zapisy i wskazania zamieszczone w *Projekcie planu*, wpływały znacząco negatywnie na całość środowiska przyrodniczego w zasięgu Nadleśnictwa Lipusz.

Projekt Planu nie stanowi ram dla przedsięwzięć wymienionych w treści Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257 poz. 2573 ze zm.). Na terenie Nadleśnictwa Lipusz znajdują się następujące obszary Natura 2000:

- PLB220009 „Bory Tucholskie”,
- PLH220012 „Jeziora Chośnickie”,
- PLH220017 „Mechowiska Sulęczyńskie”,
- PLH220034 „Jeziora Wdzydzkie”,
- PLH220037 „Dolina Stropnej”,
- PLH220077 „Młotyno-Lubnia”,
- PLH220097 „Jeziora Kistowskie”.

Niektóre zapisy *Projektu planu*, w przypadku jego realizacji, mogą spowodować powstanie krótkoterminowego negatywnego oddziaływania na wybrane

elementy środowiska. Sposoby ograniczania tego negatywnego wpływu zostały zapisane w Programie ochrony przyrody, który zawiera ogólne i szczegółowe zapisy sposobów postępowania gospodarczego uwzględniającego wymogi ochrony przyrody, a zwłaszcza:

1. W zakresie różnorodności genetycznej i gatunkowej - Projekt planu nie zawiera elementów, które mogą wpływać na zmniejszenie puli genowej w obrębie gatunków oraz zmniejszenie różnorodności gatunkowej, z uwagi na ujęcie z tego zakresu następujące cele:

- monitorowanie krzewów i zielnych roślin reliktowych, endemitów, ginących i zagrożonych,
- utrzymywanie zgodności składów gatunkowych drzewostanów z potencjalną roślinnością naturalną, to jest zgodności biocenozy z biotopem,
- zwiększanie różnorodności gatunkowej biocenoz oraz różnorodności ekosystemów kompleksów leśnych regionu,
- uzupełnianie i odtwarzanie korytarzy ekologicznych,
- prowadzenie prac związanych z zachowaniem i odtwarzaniem śródleśnych bagien, oczek wodnych, łąk oraz innych cennych biotopów, zachowanie w stanie naturalnym i odtwarzanie śródleśnych zbiorników wodnych, mszarów, torfowisk, trzęsawisk, wrzosowisk, wydm, remiz, rzadkich zbiorowisk roślinnych, stanowisk rzadkich roślin i zwierząt,
- zachowanie w dolinach rzek lasów łęgowych, olsów i innych naturalnych formacji przyrodniczych, jako ostoi rzadkich gatunków roślin i zwierząt oraz regulatorów wilgotności siedlisk i klimatu lokalnego (mikroklimatu),
- ochrona i zachowanie siedlisk priorytetowych,
- kształtowanie granicy ekotonowej,
- ciągłą aktualizację w opracowanych „Programie ochrony przyrody” dla nadleśnictwa występowania gatunków rzadkich i zagrożonych, identyfikację przyczyn zagrożenia rzadkich gatunków i eliminacja źródeł zagrożenia,
- stosowanie czynnych metod ochrony rzadkich gatunków roślin i zwierząt (koszenie łąk, usuwanie gatunków drzewiastych),
- pozostawianie drzew dziuplastych, posuszu jałowego, leżaniny, starych drzew na powierzchniach zrębowych oraz części drzew o nietypowych cechach, jako rezerwuary genów,
- rozprzestrzenianie genotypów z wyselekcjonowanej bazy rozmnożeniowej na obszarach dla nich optymalnych.

2. W zakresie różnorodności krajobrazowej (lub ekosystemowej) – zawarte w *Projekcie Planu* zapisy, nie spowodują zagrożenia zmniejszenia się liczby i powierzchni poszczególnych typów ekosystemów. Ponadto wpłyną bezpośrednio i pośrednio na kształtowanie się nisz ekologicznych. Osiągnięcie dodatniego wpływu długoterminowego na różnorodność ekosystemową będzie możliwe dzięki uwzględnieniu:

- pełnego rozpoznania warunków glebowo siedliskowych,
- kształtowania biologicznie zróżnicowanych i stabilnych ekosystemów leśnych, zgodnie z ich naturalnymi tendencjami dynamiczno - rozwojowymi,
- przebudowy drzewostanów jednogatunkowych, szczególnie pierwszego pokolenia na gruntach porolnych, w kierunku stworzenia w ich miejscu struktur wielogatunkowych i wielopiętrowych,
- wprowadzania podszytów na siedliskach Bśw/BMśw i gruntach porolnych,

- wprowadzania II piętra w drzewostanach na siedliskach mieszanych i wilgotnych,
- wprowadzania możliwie największego wachlarza gatunków drzew i krzewów biocenotycznych i fitomelloracyjnych do istniejących drzewostanów w procesie dolesiania luk i przerzedzeń, oraz do zakładanych upraw, szczególnie na gruntach nieleśnych,
- wprowadzania, w trakcie przebudowy, w podszytach, lukach, przerzedzeniach i przy zakładaniu upraw w wydzieleniach z gatunkami głównymi wpływającymi degradująco na środowisko glebowe, gatunków fitomelloracyjnych niwelujących ich niekorzystny wpływ na siedliska,
- zapewnienia przez produkcję szkółkarską możliwie bogatego zestawu gatunków biocenotycznych, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków zagrożonych i pomijanych dotąd w gospodarce leśnej (np. cis, jałowiec, wiąz itp.),
- tworzenia stref ekotonowych na granicy ekosystemów leśnych z innymi środowiskami (polnymi, wodnymi itp.),
- maksymalnego wykorzystania w odnowieniach rębni złożonych, a przy stosowaniu rębni zupełnych zachowania nieregularności granic zrębów, istniejących kęp podrostów i nalotów oraz pozostawianie przestojów,
- pozostawiania w stanie nienaruszonym terenów o charakterze obszarów niezalesionych: nadmiernie wilgotnych, słabo zmineralizowanych torfowisk, turzycowisk, wrzosowisk, wąwozów, skarp itp.

3. W zakresie oddziaływania na chronione gatunki roślin i zwierząt - najbardziej istotny wpływ *Projektu planu* na komponenty środowiska przyrodniczego może dotyczyć wybranych gatunków roślin i zwierząt. Plan oddziałuje bezpośrednio na te gatunki lub może też oddziaływać pośrednio, poprzez zmiany ich siedlisk.

Zabiegi zaplanowane w odniesieniu do gatunków chronionych oraz ich siedlisk pozwalają stwierdzić, że dla żadnego gatunku nie przewiduje się znacząco negatywnego wpływu realizacji *Projektu planu*. Dla niektórych gatunków realizacja zapisów *Projektu planu* może spowodować korzystny wpływ na stan ich siedlisk i liczebność populacji, pod warunkiem uwzględniania m.in. zaleceń zamieszczonych w Programie ochrony przyrody. Dla części gatunków zapisy *Projektu planu*, mogą spowodować przejściowo negatywne oddziaływanie, które może być zminimalizowane poprzez realizację wszystkich ustaleń Programu ochrony przyrody oraz zaleceń zamieszczonych w *Prognozie*. Wskazano następujące sposoby ograniczenia negatywnego wpływu, zapisane w *Projekcie planu*:

- wykonywanie zabiegów w strefie ochrony okresowej w terminie od 1 sierpnia do 31 grudnia, po uzyskaniu zgody RDOS,
- pozostawianie „ekotonów” w postaci nieużytkowanych rębnie stref wokół jezior i cieków wodnych. Wykonanie zaplanowanych zabiegów w okresie od 1 września do końca lutego,
- wykonanie zaprojektowanych zabiegów poza okresem 1 marca a 31 sierpnia,
- utrzymanie odpowiednich stosunków wodnych,
- utrzymanie właściwej powierzchni lasów starszych, ochrona drzew dziuplastych, oraz zachowanie właściwego stanu siedlisk grądowych i łęgowych
- wywieszanie budek łęgowych, w drzewostanach poniżej 80 lat,
- pozostawianie stref ochronnych „ekotonów” podczas wykonywania rębni w okolicach jezior i cieków,

- pozostawianie ekotonów na styku między lasami a terenem otwartym,
- w przypadku zauważenia gniazdowania, natychmiastowe zaprzestanie prac gospodarczych i podjęcie odpowiednich procedur zgłoszenia do RDOŚ,
- kształtowanie mozaikowatej struktury siedlisk,
- ochrona muraw i wrzosowisk,
- renaturalizacja śródleśnych bagien i oczek wodnych, zakaz ich odwadniania,
- ochrona istniejących płatów podczas prowadzonych zabiegów np. poprzez pozostawianie biogrup drzew na zrębach,
- miejscowe powstrzymanie od zabiegów w przypadku stwierdzenia gniazdowania.

4. W zakresie oddziaływania na wodę – utworzono kategorię lasów ochronnych wymagającą prowadzenia gospodarki leśnej w sposób zapewniający ciągłe spełnianie przez nią celów, dla których została wydzielona. Wprowadzone wytyczne w *Projekcie planu*, dotyczące lasów w funkcji wodochronnej, zapewniają jego pozytywny wpływ w ww. zakresie, w szczególności poprzez:

- nie planowanie prowadzenia zrębów zupełnych w odległości trzech wysokości drzewostanu od brzegów jezior oligotroficznym i mezotroficznym, ze względu na możliwość doprowadzenia ich do zniszczenia przez zmianę chemizmu, spowodowaną spływaniem substancji humusowych,
- wybranie formy przerębowego zagospodarowania lasu oraz właściwe zaplanowanie odpowiednich zabiegów odnowieniowych w przypadku lasów liściastych,
- wyłączenie z użytkowania pasów 2-5 m wzdłuż rowów i 10-15 m wokół zbiorników wodnych powstających samorzutnie zbiorowisk okrajkowych, skutecznych jako bariery wychwytyjące zanieczyszczenia biogeochemiczne spływające z pól,
- rezygnacja z użytkowania lasów na mokradłach (brak wskazań gospodarczych).

5. W zakresie oddziaływania na siedliska przyrodnicze – na terenie Nadleśnictwa Lipusz wyróżniono 8 leśnych i 7 nieleśnych siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, występujących w sumie na 1046,62 ha powierzchni. Ze względu na możliwość wystąpienia:

- niezgodności docelowych typów gospodarczych drzewostanów i zalecanych składów gatunkowych ze składami drzewostanów właściwymi dla leśnych siedlisk przyrodniczych (gospodarka leśna powodowałaby wówczas zniekształcanie drzewostanów siedlisk przyrodniczych),
- nie wyczerpywania przez docelowe typy gospodarcze drzewostanów i zalecane składy gatunkowe przewidziane w *Projekcie planu*, naturalnego zróżnicowania składów drzewostanów leśnych siedlisk przyrodniczych (gospodarka leśna powodowałaby wówczas uproszczenie różnorodności form siedlisk przyrodniczych),
- udziału gatunków obcych geograficznie w docelowych typach gospodarczych drzewostanów i zalecanych składach gatunkowych (gospodarka leśna prowadzi do zniekształcania siedlisk przyrodniczych przez wprowadzanie i promowanie gatunków obcych),
- zmian w strukturze drzewostanów spowodowanych Planem cięć, co prowadzi do zmiany właściwości siedliska gatunków - np. ubytek starodrzewi albo ubytek otwartych powierzchni zrębowych,

- zmiany struktury wieku drzewostanów w zasobach danego siedliska przyrodniczego spowodowanych Planem cięć (ubytek dojrzałych form siedliska przyrodniczego związanych ze starymi dojrzałymi drzewostanami może redukować związaną z tym siedliskiem różnorodność biologiczną),
 - ryzyka wpływu wykonywanych cięć rębnych na sąsiadujące ekosystemy,
 - zdezeterminowania charakterystyki siedliska zwierząt i roślin leśnych przez dominujące typy rębni,
 - powiększenia zasobów chronionych siedlisk przyrodniczych o ile cel przebudowy jest zbieżny ze składem typowym dla siedliska przyrodniczego,
- w celu poprawy stanu środowiska przyrodniczego gospodarka leśna prowadzona będzie na podstawie następujących wytycznych i zasad:

- zachowania, w miarę możliwości ekosystemów leśnych w stanie zbliżonym do naturalnego poprzez zaniechanie cięć schematycznych na korzyść cięć o charakterze przekształceniowym – renaturalizującym;
- restytucji zdegradowanych i zniekształconych zbiorowisk metodami hodowli i ochrony lasu poprzez:
 - wykorzystanie w miarę możliwości sukcesji naturalnej,
 - zastosowanie rębni złożonej przy przebudowie drzewostanów,
 - używanie do przebudowy i odnowień najwartościowszych miejscowych ekotypów drzew z przestrzeganiem zasad regionalizacji,
 - protegowanie odnowienia naturalnego;
- utrzymania i wzmożenia funkcji ochronnych lasów, mimo funkcji specjalnej, w szczególności funkcji wodochronnych;
- utrzymania zdrowotności i żywotności ekosystemów leśnych poprzez:
 - zróżnicowanego traktowania drzewostanów pod względem wymogów higieny lasu (tam gdzie nie stanowi to zagrożenia należy pozostawiać w lesie drewno martwe tzw. posusz jałowy aby powstrzymać proces degradacji gleby i przyspieszyć obieg materii),
 - możliwie wczesnego stosowania zabiegów pielęgnacyjnych, dostosowywania składu gatunkowego do warunków siedliskowych (przy odnowieniach wykorzystać należy zmienność warunków siedliskowych w wydzieleniu),
 - zróżnicowania wiekowego i gatunkowego (pozostawianie kęp starodrzewia, stosowania domieszek produkcyjnych i biocenotycznych);
- stosowania przyjaznych dla środowiska technologii i metod użytkowania lasu.

Warunkiem skutecznej ochrony zalesionych ekosystemów mokradłowych jest zagospodarowanie lasów tam rosnących poprzez zapewnienie ich trwałości i nie burzenie złożonych układów hydrologicznych. Najwłaściwszym sposobem użytkowania i odnawiania lasu w borach bagiennych, brzezinach i olsach oraz świerczynach na torfach jest rębnia przerębowa, polegająca na usuwaniu pojedynczych drzew. W pozostałych typach lasów stosowana powinna być przede wszystkim tzw. rębnia stopniowa udoskonalona, polegająca na indywidualnym i nieschematycznym planowaniu działań w każdym miejscu drzewostanu, przy dopuszczeniu wszystkich rodzajów cięć, zawsze jednak mając na uwadze główny cel hodowlany. *Projekt planu* przewiduje w odniesieniu do:

- **borów i lasów bagiennych, brzezin bagiennych**
 - zapobieganie radykalnym zmianom stosunków wodnych, a jeżeli to możliwe potrzebne doprowadzenie do spowolnienia odpływu wody z powierzchni,
 - kształtowanie ekotonów w sposób naturalny lub sztuczny.

- **łęgów wierzbowych, topolowych, olszowych i jesionowych**
 - pielęgnowanie upraw bez użycia herbicydów,
 - preferowanie gatunków łęgowych podczas wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych,
 - ochronę i pielęgnowanie odnowień naturalnych,
 - odnawianie luk i przerzedzeń dębem i wiązem, odnawianie olszą większych luk, które na żyzniejszych fragmentach traktowane będą jako przedplon dla jesionu (z uwagi na jego chorobę),
 - ochronę cennych domieszek przy użyciu repelentów lub stosowanie grodzień,
 - zapobieganie radykalnym zmianom stosunków wodnych, a jeżeli to możliwe i potrzebne doprowadzenie do spowolnienia odpływu wody z powierzchni,
 - preferowanie punktowego sposobu przygotowania gleby lub odnawianie bez przygotowania gleby,
 - stosowanie kruszarek do gałęzi z uwagi na zabronione niszczenie runa,
 - kształtowanie ekotonów w sposób naturalny lub sztuczny,
 - dostosowanie intensywności zabiegów pielęgnacyjnych i ich charakteru do potrzeb ochrony siedliska i zmierzanie do ukształtowania struktury drzewostanu zbliżonej do pełnej zgodności z siedliskiem naturalnym (modelowym),
 - dostosowanie składu gatunkowego projektowanej uprawy do zgodnego z modelowym dla danego siedliska (traktowanie olszy na żyzniejszych siedliskach, jako przedplon i sadzenie jej w luźniejszej więźbie tj. 4 tys. szt./ha. Dopuszczenie odnowienia jesionem pomiędzy olszą, traktowaną jako osłona),
 - zalecenie wprowadzania krzewów charakterystycznych dla danego siedliska (bez czarny, kalina, trzmielina, porzeczka, kruszyna, głóg) w miarę potrzeb i posiadanych możliwości,
 - wykonywanie pozyskania posuszu tylko w sytuacji zagrożenia trwałości lasu,
 - wykonywanie prac przy pozyskaniu i zrywce w okresie zimowym, przy pokrywie śnieżnej. Stosowanie sortymentowego systemu pracy, unikanie zrywki wleczonej na rzecz nasiębniernej. Stosowanie szlaków technologicznych bez względu na rodzaj zabiegu.
- **Torfowisk przejściowych i trzęsawisk**
 - zapobieganie radykalnym zmianom stosunków wodnych,
 - zaniechanie wprowadzania na nich jakichkolwiek zmian,
 - w przypadku konieczności zastosowania drastycznych metod uprawy gleby (np. rabatowałki) pozostawienie ich naturalnej sukcesji.

6. W zakresie oddziaływania na spójność obszarów Natura 2000 - Projekt planu nie będzie miał istotnego znaczenia dla istniejących korytarzy ekologicznych istotnych dla sieci. Ze względu na zakres projektowanych prac nie spowoduje negatywnych, trwałych skutków w szlakach migracji ptaków. W niezmienionej postaci zostaną zachowane połączenia ekologiczne w rzekach Nadleśnictwa Lipusz, pomiędzy ekosystemem morskim a wodami śródlądowymi. Rozmiar zmian warunków i nowe właściwości poszczególnych elementów środowiska nie będą znacznie odbiegać od obecnych, charakterystycznych dla omawianych obszarów. Nie nastąpią także istotne zmiany w faunie i florze tego terenu. Przewidywane oddziaływanie i układ parametrów ekologicznych będzie taki sam, jaki jest obecnie. W oparciu o założone w *Projekcie planu* zabiegi przedstawiono w diagramach charakterystykę struktury drzewostanów na początku i końcu omawianego dokumentu na obszarach Natura 2000. Na podstawie ich analizy stwierdza się, że kluczowe procesy i

funkcjonujący układ przestrzennych procesów w siedlisku nie ulegną istotnym przekształceniom. Ekosystem funkcjonować będzie w podobny sposób jak ma to miejsce w tej części aktualnie. Realizacja *Projektu planu* nie wpłynie negatywnie na integralność funkcjonujących w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Lipusz Obszarów Natura 2000.

Przeprowadzona w Prognozie szczegółowa analiza nie wykazuje negatywnego oddziaływania zapisów Projektu planu urządzenia lasu na środowisko. Łączne oddziaływanie Projektu planu urządzenia lasu na środowisko przyrodnicze na gruntach Nadleśnictwa Lipusz określone w bliższej i dalszej perspektywie czasu ocenione zostało jako pozytywne. Rodzaj i charakter zabiegów gospodarczych wynikających z Projektu planu urządzenia lasu nie wpływa negatywnie na środowisko. Realizacja Projektu planu nie zaburzy czynników strukturalnych i funkcjonalnych warunkujących zrównoważone trwanie populacji gatunków i siedlisk przyrodniczych.

W związku z powyższym Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku pozytywnie opiniuje Projekt planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lipusz na okres 01.01.2009 r. – 31.12.2018 r.

Z up. Regionalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska
w Gdańsku
Joanna Jarosik
Regionalny Konserwator Przyrody

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
w GDAŃSKU
Za zgodność z oryginałem

data 13.02.2009 podpis *[podpis]*

Otrzymują:

1. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Gdańsku, ul. Ks. Rogaczewskiego 9/19, 80-804 Gdańsk
2. a/a.

